בעזהי"ת

מדריך לכשרות

כולל ידיעות, דיונים ובירורים בעניני כשרות

חודש כסלו־טבת ה'תשל"ח

קונטרס כ"ב שנה ד'

יוצא לאור ע"י

וועד הכשרות

ארגון מוקדש לתיקון מצב הכשרות

באמצעים של בירור, חקירה ודרישה.
התיעצות, הודעה, והצעה

התוכן

דבר המערכת.
המזון בהלכה. תשובות בענין שחיטה.
שימו לב. דיון בענין חלב ישראל, ענף א.
שמע בני. די פאַך פון השגחה.

מדריך לכשרות — ירחון המקיף ענייני כשרות
יו״ל ע״י וועד הכשרות, ברוקלין יצ״ו — ארגון מוקדש
לתיקון מצב הכשרות בהשתתפות רבנים ולומדי תורה שליט״א
נתיסדה בפיקוח הרה״ג המפורסם מוהר״ר משה שטערן שליט״א
גאב״ד דקהל יסודי התורה (מלפנים אב״ד דעברעצין)

די פעסטשטעלונגען און באריכטען
זענען געווידמעט נאר צו די שטענדיגע ליינערס.

דפוס אופסט „מוריה״
MORIAH OFFSET CO.
160 JOHN STREET
Brooklyn, N. Y. 11201
(212) 852-4141

ד ב ר   ה מ ע ר כ ת

מיר ווען פראבירן צו ענטפערן אויף די פאלגענדע פראַגע וועלכע ווערט ארויסגעברענגט כמעט אין אלע בריוֿוען: פארוואס ווערט נישט געדרוקט דער מדריך רעגעלמעסיג, יעדע צוויי חדשים?

דער ענטפער בקיצור:

1) דער מדריך האט נישט קיין באצאָלטע שטאַב פון עורכים, מגיהים, שרייבערס וכו׳. עס איז אויך נישט פארהאנען מענטשן וועלכע גיבען זיך אָפּ מיט די ארבייט א גאנצע צייט („פול טיים״).

די ארבייט ווערט געטאן דורך מענטשען וועלכע נאך א טאג פון זייער אייגענע ארבייט אין אָפיס, געשעפט, ביי די מאשין, אין כולל, אדער ביי מלמדות, זענען מנדב זייער אנדערע צייט (ביינאכט, נאך זייער שיעור) צו ארבייטן לטובת הכלל.

2) די ארבייטער ארבייטן נישט צוזאמען אויף איין אָרט, במילא נעמט אסאך צייט ביז ווען עס קומט ארויס א באריכט בשלימות.

3) דער מדריך איז נישט קיין צייטונג. עס איז נישט געבונדן צו א צייט, עס איז געבונדן צו דעם ענין. דער תכלית איז נישט אַבי צו דרוקען א מדריך. ווען עס זענען פארהאנען וויכטיגע ענינים מודיע צו זיין, און די צייט איז רייף דערצו, דרוקט מען א מדריך.

4) קיינער האט נישט קיין שאָדן וועגן די אומרעגלמעסיקייט פון מדריך. די אבאנענטען צאָלונג לויפט נישט אָפּ נאך א יאר. עס איז גוט אויף זעקס מדריכים, באיזה זמן שיהי׳.

מיר שטרעבן שטענדיג צו פארברייטערן און פארבעסרן אונזער ארבייט. דאס קען נאר ערמעגליכט ווערן, בעזר השם, דורך אייער געדולד און הילף.

בתודה ובכבוד רב,

ה מ ע ר כ ת

המזון בהלכה

. . . אחרי שנתעוררו רבים בענין השחיטה שבארצה״ב, ראיתי שנכונים הדברים ומצות לתקן. אחרי שבקרתי בבתי מטבחים שונים וביניהם גם מאלו ששוחטים שם עבור: קהלת עדת ישורן, ליובאוויטש, וויינשטאק־מיעל־מאַרט והנקראת צעהלימער שחיטה — ראיתי שישנה נקודה נחוצה למאוד שאין איש שם על לב, ולא שמעתי ערעור בנידון זה.

ישנו חשש שהסירכות מתנתקים עוד קודם הבדיקה. תהליך הבדיקה „בפען״ (ארגז מהודק בעלעקטריק ששם עומדת הבהמה בשעת השחיטה ונתפסת במאשין שלא יתנענע בעת השחיטה) הוא שאחר השחיטה נתפסת הבהמה בשתי רגלי׳ ובכח החזק של הזרם האלעקטרי נמשכת כעשרה אמות למעלה ונשארת תלוי׳ למעלה, בשעת ההמשכה מתנענעת הבהמה לצדדים, כמו כדור.

הרי מבואר בפוסקים שהבדיקה צריכה להיות בעודה שוכבת על הארץ, כי ע״י נענוע והמשכה קודם הבדיקה מנתקים הסירכות. הפוסקים מזכירים איסורם בבני אדם המושכים, אף שאין כוחם חזק כ״כ לנענע הבהמה, ומכ״ש בנידן דידן שהמאשין יותר חזק מכחם של מאה אנשים בודאי לא נתברר להיתר עם הבדיקה שאחרי כן, שאפשר שנעתק הסירכה.

. . . עי׳ פרי תבואה לבעל בית אפרים זצ״ל סי׳ ל״ט אות קכ״ה . . . עי׳ דמשק אליעזר בחולין דף צ״ט ע״א אודות קהלת פינסק, רדב״ז ח״ב סי׳ תש״ה, פר״ח סי׳ ל״ט ס״ק ה׳, זבחי צדק סי׳ ל״ט אות כ״ח, כף החיים סי׳ לט ס״ק ל״ב לבושי מרדכי, חו״מ סי׳ ט׳.

כבר הצעתי שאלה זו אל גדולי הוראה שבזמנינו, רובם לא פסיקא לי׳ מילתא דידן בדבר מבורר. הרבה אסרו, ויש שהניחו בספק, וישנם גם מקילים בדבר.

בבקשה להעתיק שתי תשובות שרצוני לפרסם. בתשובה אחת בולט בפירוש להתיר ובתשובה שני׳ במיוחד לאיסור.

שמואל שווארצמאן

ב"ה.

כ' הוו"ח וי"א מוהר"ר וכו' שמוא' שווארצמן יחי'

שלו' וברכה!

במענה על מכתבך, שבו אתה כותב . . . שלפי דעתך יש בזה חשש טריפות ח"ו, ובנית יסודך על ספר פרי תבואה מהגאון המפורסם רא"ז מרגליות זצ"ל, ע"כ כשראית בבית המטבחיים שתולין הבהמה תיכף אחר שחיטה ע"י מאשין הנהוג עתה בפה, נהיית מרעיד דהלא הוא ספק טריפה ח"ו שמא הי' שם סירכות וניתקו ע"י הנענוע, אשאלך ומדוע לא חששת על הבשר שנשחטו בפה טרם הי' המאשין, הלא פה בכל המטבחיים שוחטים הבהמה כשהיא תלוי', ובאמת בכל ערי רוסיא הגדולים ששוחטים שם שחיטה מושכבת על הארץ, אבל אין קושרים שם הרגלים, הבהמה מפרכסת שם מאד עד אשר נשמטת מזוית זו לזוית אחרת, האם כל קדושי ארץ הגאונים והצדיקים מדור שלפנינו נ"ע האם אכלו בשר שיש עליהם איזה חשש טריפה?

אבל באמת כי דייקת שפיר לשון הפר"ת ובפרט במקודו מספר דמשק אליעזר תראה שלא זו הדרך כמו שאתה מבין שאסרו משום שהקצבים בעת משיכת הבהמה למעלה „הי' מנענעים הראי' ומנתקים הסירכות" ומשו"ה אסרו למשוך הבהמה ולתלות אותה, וביאר בספר זכור לאברהם שלכאורה אם החשש שהקצבים מנענעים, הלא אפי' כשהבהמה מושכבת יכולים ג"כ לנענע ולנתק הסידכות, ומבאר כשהבהמה תלוי' אז אינו יכול הבודק לעשות בדיקת פנים עד אשר יסירו מהבהמה הכרס ובני מעיים והושט, אז בנקל להושיט היד דדך בית השחיטה ולאחוז הקנה ולנענע בחוזק ואז באמת יוכל להנתק הסירכות, וגם כשהיא תלוי' אז בית השחיטה מפורעת ומרווחת ויכול בקל הקצב להושיט ידו דדך בית השחיטה אפי' עד הראי' ולנתק הסירכות אבל כשהיא מושכבת אינו יכול להושיט ידו כמובן והחוש מסייעו, ומעתה מובן ג"כ תשו' הרדב"ז, כי הוא סובר אפי' ניח שהטבח הושיט ידו ואחז בהקנה ונענע אינו מוציא מחזקת כשרות הבהמה וכו'. ומעתה מובן שבניד"ד אין מקום להחשש הזה כי הקצב אינו בנמצא אפי' קרוב לבית המטבחיים והבהמה אינה שלו והוא קונה בשר כשר ולא הבהמה . . .

ובזה אסיים ואומר שלו' תקבל החוה"ש מאדה"ש,

כברכת ידידו הדו"ש

זלמן שמעון דווארקין

עש"ק בהעלותך תשל"ז לפ"ק.

אחדשה"ט וש"ת באהבה, יקרתו גם השני קבלתי, ואני תמה לכ' שלא קבל תשובה ואני השבתי במועדו בקצור. ודעתי העני' שבנדון שהציע מעל' יש נענוע גדול עד כדי חשש של נתוק הסירכות כיון שכ' כ' שהבהמה פורחת כמו כדור, ומי בקי בנענוע להכריע שכזאת אינו בספק נתוק הסירכות וככר כתב בפרי

תבואה סי' ל"ט ס' קנ"ה שאין לבדוק רק בעודה שוכבת על הארץ, ובנ"ד גם אם יבדקו בעודה שוכבת מה מועיל זה כיון שפעולת הנענוע שלפני זה עשתה את שלה, ובענין הנענוע שלפני הבדיקה שהוזכרה בדברי הגאונים מסקנת הפוסקים חי' ל"ט סו"ס יו"ד שאין אנו בקיאין, אע"פ שעושה בשימת לב ע"מ לבדוק כהלכה, מכ"ש בנ"ד, וע"ש בטו"ז ס"ק ט"ו כ' בשם מהרש"ל דאפי' להמתידין נענוע צריך לחתוך הכבד קודם, והיינו כמש"כ בד"ת שם ס"ק שנ"ח כי כבדת הכבד יכולה להשפיע על נתוק שלא כדין, ומכ"ש בנ"ד, ע"כ. . .

והואיל הדברים פשוטים אין מקבלים אריכות.

הריני דוש"ת בידידות מצפה לרחמי ה'

שמואל הלוי ואזנר

שמואל הלוי ואזנר
אב"ד ור"מ
זכרון מאיר, בני-ברק

ב"ה. יום ...

[illegible]

מדריך לכשרות

RABBI Z. DWORKIN
760 Eastern Parkway
Brooklyn, New York 11213
PResident 8-5030

הרב זלמן שמעון דווארקין

כ' הוו"ח אי"א מוהר"ר ר' שמואל שווארצמן
שי'

שלו' וברכה!

ראיתי על מכתבך, שהנו חושב כשאלה שלך מנוכח על אשר מלבד הכשר עוד
טלפי מעתה יש לצה חשש טריפות ח"ו, ורצית יוסיף על
ספר פרי תבואה והזמן הנערך הוא ורצויות צ"ב. ע"כ נראית דרית
המשגיחים שמתן הדבור תכל אחת שחיטה ע"י ממין הרבים אתה דפה,
נקיות ורציו בדבר הוא ינק טריפה ח"ו שום הי' שם סירכות וניתקו ע"י התינוק,
מאולף ומדוע לא תשכח על הכשר שנשחטו קנה טרם הי' הנאמן
כל המשגיחים שוחטים הדבור נשחט תלוי, ורואת בכל עת, הלא פה
שוחטים שם שחיטה ומשגיח על האוף, אבל אין קושרים שם העלים, יוסים הגבול,
ינקרות שם ומה עד אשר נשאר וצמר נו לצית יותם. האם כל קדוש, הדבור
הנאמנים והצדיקים ודור שלפנינו נע הלא מתן דבר שיש עליהם חשש טריפה
אבל ראות כי בדינת שנהר לשון הפוסקים ודבריהם ראיתי ניכר מוסף אליעזר תשאה
שלא זו הדרך כמו שאתה ודין שאסרו ושום שכשהדבור תלוי אצל:
שמעו ומתקיים הסירכות רק ושום שהקצבים רצו הושיבת הדבור לפני
הי' ומאנו הראה. ומתקיים הסירכות ומשה יסרו לחשש הדבור ולתלות אותה
ורבים דפים נכנס לחדרים, שלפני את החשש שהקצבים ישנים, הלא אפי'
כשהדבור משגיח. על מ"כ לעשו ולנתק הסירכות, ומכאר כשהדבור תלוי
אך אינו יכול הדובק לעשות דבוקות פנים עד אשר יסירו מהדבור הנרם ורב
עיו והושט, אין דבק להושט הו"ר דרך בית השחיטה ולאחוז הקנה ולעשו דחוק
ואך ראות יכול להמשך הסירכות. וגם כשהיא תלוי אל בית השחיטה ופירות ורוחות
ויכל רק הקצב להושיט ידו דרך בית השחיטה אפי' עד הריאה ולנתק הסירכות
אבל כשהיא משגיח אינו יכול להושיט ידו מכן יהחוש ובינו.
ומשנה ומכן גבל תשו' הדרך. כי הוא סודר אני לנח שהכלים הושט
ידו ומחזק דהקנה ומשו אינו מגיע ומזקת נשרות הדבור ושו
ומינה ומכן שדגים אין יקום להחשש הזה כי הקצב אינו
רגיל אני קרוב לבית המשגיחים והדבור אותו אינו שלו והוא
קונה בשר כשר ולא הדבור. ע"כ תוכל לקנות בשר בלא כשר
והשוחטים היראים ושלום ואין לצה שום חשש ח"ו ומאלו עניינים שנזו
לפ לזו יכר היתה בבית המשגיחים ששם שוחטים שו"ב לזו דאוושא
וקהלה ערוצת הרושם ורואים התלוים והשחיטה, ודבוקות פנים.
ודרכו חוץ הכל יתנהל עפ"י הוראות כל שום ספק
וכבה מכבוד ומוקיר שלו' מבקש המוהש"ב כרגע ומבקש
יפרי' הדרש
זלמן שמעון דווארקין

שימו לב

מילך פראדוקטען

— ענף א —

באמת פאָדערט זיך בכלל נישט קיין באהאנדלונג וואס מילך איז און פון וואו עס קומט. דער צוועק פון די ארטיקלען איז נאר צו פארברייטערן דעם שמועס וועגען דעם ענין, ווייל עס זענען פאראנען אינפאָרמאַציעס וועלכע זענען אינטערעסאנט און עס באַרירט אויך צו כשרות.

בכללות

זייער אסאך פארשידענע בהמות און חיות גיבען מילך. אסאך פון די בהמות און חיות וועלכע גיבען מילך זענען נישט כשר, און עפ״י הלכה איז די מילך וועלכע קומט פון אזא בהמה נישט כשר (איסור דאורייתא).

די מילך וועלכע ווערט פארקויפט פאר פאברויכערס אין אמעריקע קומט פון קוהען. לויט דעם אָפיציעלען געזעץ אין לאַנד טאָר נישט פארקויפט ווערען קיין מילך וועלכע קומט נישט פון קיין קוה.

די מילך ווערט פארקויפט אין צוואַנציג פארשידענע פאָרמאַליטעטן. צ.ב.ש. מיט פעטענס, פארשידענע פראָצענט פון פעטנס, מיט וואַסער, אָן וואסער, מיט וויטעמינס, מילך־שטויב, קולטיווירט, מיט שאָקאָלאַד, א.א.וו.

אין אנדערע טיילן פון דער וועלט ניצט מען מילך פון אנדערע בהמות וחיות, צ.ב.ש. (Reindeer) ריינדיר־מילך אין אלאסקע, יאַק־מילך (Yak) אין אסיע, קעמעל־מילך אין אפריקע, שאָף־מילך אין שפאניע, בופעל אָקס־מילך אין מצרים, לאמע־מילך אין פערא, פערד־מילך אין רוסלאַנד. אויך ווערט גענוצט זעברא־מילך (Zebra) און אייזל־מילך.

חלב עכו״ם

די חז״ל האבן גוזר געווען אז מילך וואס א גוי מעלקט טאָר מען נישט טרינקען, נאר אויב א איד איז געשטאנען ביים מעלקען און געזעהן ווי די מילך קומט פון א כשר׳ע בהמה. ער דארף אויך זיכער זיין אז עס איז נישט געווען קיין אנדערע מילך אין די כלי בעפאָר מען האט אָנגעפאַנגען צו מעלקען; אזא סאַרט מילך ווערט אנגערופן חלב ישראל. מילך וועלכע איז געמאָלקען געווארן דורך א גוי און א איד איז נישט דארט געשטאנען האט אויף זיך די גזירה פון חלב עכו״ם, אפילו עס קומט באמת פון א כשר׳ע בהמה.

במשך התקופות פון די גדולים, זכרון צדיקים לברכה, האבען א טייל מתיר געווען צו נוצען מילך פון א פלאַץ וואו עס איז נישט פאראנען קיין

בהמה אדער חי׳ טמאה (אין דבר טמא בעדר), אפילו אויב א איד איז נישט געשטאנען ביים מעלקען.

רוב גדולים ז״ל אויף וועלכע די יהדות החרדית זענען זיך סומך, היינט צו טאָג, ווי צ.ב.ש. חתם סופר, גר״א, צמח צדק וכו׳, אסר׳ן די מילך אויב עס איז נישט געשטאנען דערביי א איד ביים מעלקען, כאטש עס איז נישט געוועז א דבר טמא בעדר. דער טעם איז ווייל די גזירה איז א דבר שבמנין וועלכע א שפעטערדיגער בי״ד קען נישט מבטל זיין אפילו עס איז נישט פארהאנען דער טעם פון גזירה דערביי.

אין אלע דורות פון די תקנת חז״ל ביז צום אמעריקאנער גלות האט מען זיך געהאלטן ביי די גזירה און עס האט נישט עולה געווען קיין דעה מתיר צו זיין אויב עס איז פארהאנען א דבר טמא בעדר.

חלב־קאָמפּאַני

ווי פריער דערמאנט ערלויבט נישט די אמעריקאנער רעגירונג צו פארקויפן נאר מילך פון קוען. די מילך אינדוסטרי האט אויף זיך א רעגירונגס־קאנטראל וועלכע אינספעקטירט די פאַרמס צו מאכען זיכער אז דער געזעץ ווערט אויסגעפירט.

דער סאָרט קאנטראל האט געשאַפן, צום ערשטן מאָל במשך דורות, א נייעם צד של היתר אויף חלב עכו״ם.

טייל מורי הוראות שליט״א האבען מחדש געווען אז די רעגירונגס־קאנטראל איז גענוג אראָפצונעמען די גזירה פון חלב עכו״ם, אפילו אויב עס איז פארהאנען א דבר טמא בעדר. דער היתר איז אויסגעארבייט געווארן צוליב דעם שעת הדחק וועלכע האט דעמאלט געהערשט אין אמעריקע. עס איז נישט געווען צו באקומען חלב ישראל אין געשעפטן, מען האט געמוזט גיין אין פאַרם צו באקומען חלב ישראל.

אין א גרויסען טייל פון פאַרמס אין אמעריקע מעלקט מען אויך היינט חזירים. דאס איז ריכטיג אפילו ביי די פאַרמס וואו מען מעלקט פאר חלב ישראל געברויכען. די טמא׳נע מילך טאָר נישט פארקויפט ווערן פאר קאָמערשל געברויכערס.

עס איז ענטשטאנען פיל טענות געגן דעם היתר צוליב פארשידענע טעמים. צ.ב.ש. אז די קאנטראל האט נישט קיין ווערט, אויב מען טרעפט אז מען האט גענוצט אנדערע מילך שטראָפט מען נאר מיט א מינימאַלע געלט־שטראָף א.א.וו.

די הויפט־התנגדות פון די גדולים געגען דעם היתר איז, ווי אויבן דערמאנט, אז די גזירת חז״ל וועגען חלב שחלבו עכו״ם ואין ישראל רואהו שאַפט אן איסור אפילו ווען דער טעם פון די גזירה ווערט בטל (מאיזה טעם

שיהי׳). עס איז אזא סאָרט תקנה אויף וועלכע מען דארף האבען א בית־דין גרעסער בחכמה ובמנין (ווי די וועלכע האבן דאס מתקן געווען) כדי צו קענען אראָפנעמען די גזירה פון חלב עכו״ם.

ווי אויבן דערמאנט, האבן די פוסקים, אויף וועלכע דער ציבור איז זיך סומך, גע׳אסר׳ט די מילך אפילו ווען עס איז נישט דאָ א דבר טמא בעדר, ובמילא לויט די אלע גדולים האט אויך א חלב־קאמפאני דעם דין פון חלב עכו״ם [און פארשטענדליך אז מען דארף כשר׳ן די כלים פון חלב עכו״ם כדי צו קענען נוצען אויף אנדערע געברויכען. צ.ב.ש. די וועלכע קאָכען אויף „סימילאַק״ אין א כלי דארפן עס דערנאך כשר׳ן].

דער טייל ציבור וועלכער פארלאזט זיך אויף די מתירים, ווייסען נישט אז אפילו דער „היתר״ איז אויך נאר אויף „בשעת הדחק״ ווען עס איז נישט דאָ קיין חלב ישראל (זעה בריוועו פון הגר״מ פיינשטיין שליט״א, איבערגעדרוקט אין דעם מדריך. נאך מער, זיי פארשטייען נישט אויף וואס דער היתר איז געבויט. מען האט נאר מתיר געווען די מילך פון קאמפאניס אין אמעריקע פאר פריוואַטע געברויכערס. דער איסור פון חלב עכו״ם שטייט נאך בתקפו אויף מילך דירעקט פון פאַרם אדער מילך אין דער גאנצער וועלט אפילו פון קאמפאניס.

בע״ה.

הנה בדבר החלב שזה הרבה שנים שיראי השי״ת אשר בטאראנטא נזדרזו בהסכם הרבנים וכל החרדים למצות התורה ותקנות חז״ל וראו שיהיה קאמפאניא לחלב שנחלב ע״פ השגחת ישראל וכן כל הדברים הנעשים מחלב כגבינה וחמאה וקרים מחלב זה ע״פ השגחת ישראל, ועתה נתרשל הדבר מצד שעולה ביוקר מעט והרבה לוקחים חלב מסתם קאמפאניעס אף מאלו שלקחו כל השנים מהחלב והגבינה וכל המינים מהחלב שתחת השגחה, איברא דאיכא טעמים להקל במרינה אשר מדיני המדינה אסור למכור חלב שיש בו עירוב חלב טמא הוא דק בשעת הרחק אף אם גם בטאראנטא איכא איסור מדיני המרינה, ולא בשביל יוקר מעט, ובפרט אלו שכבר נהגו הרבה שנים שלא לסמוך על הטעמים להקל אלא על השגחת ישראל כדין שעליהם יש איסור מדין נדר דהנהגה הרבה שנים, וגם על גבינות הא ליכא היתר ההוא ומצד שמקילין בחלב מקילין גם בגבינות. ולכן ודאי יש להזדרז בזה ביותר ולחזק ידי יראי השי״ת העוסקים בזה שיתקיים החלב שתחת השגחת ישראל בטאראנטא ויתרבו חרדים לדברי התורה שיקחו חלב זה וכל המינים מהחלב שתחת השגחה אשר ממילא גם יוזל המקח ולא יקשה הדבר לשום אדם. ובזכות הזהירות והזריזות ומצות השי״ת ותקנות חז״ל נזכה כולנו לגאולה השלימה אשר אנחנו מצפים ומקוים כל הימים. ובאתי על החתום בכ״ח תמוז שנת תשכ״ח

נאום משה פיינשטיין

מדריך לכשרות

ב׳ דר״ח תמוז תשט״ז

מע״כ ידידי הדב המוה״ג מהר״ר אברהם וויינפעלד שליט״א.

שלום וברכה כל הימים:

הנה בדבר חלב הקאמפאניעס שבמדינותינו ודאי יש טעמים להתיר לומר שאינם בכלל האיסור שאסרו חז״ל וכדחזינן שהרבה מקילין בזה מפני הדוחק, בהרבה מקומות. אבל במקום שאפשר להשיג — **אף שעולה בקצת טרחא יותר ואף ביוקר מעט — חלב ישראל, אין מן הראוי להקל בזה וצריכין להשיג חלב של ישראל.**

והנני ידידו

משה פיינשטיין

היות שבזמן האחרון נפרץ גם בין אנ״ש המדקדקים במצוות, שקונים תפילין ומזוזות מן הבא בידים, ומהמת חסרון ידיעה נכשלים לפעמים במצוות עשה דאורייתא, משום שאינם מדקדקים להזהר ממי נכתב. וביותר נפרץ הדבר בהבתים של תפילין הן בהבתים שנעשו בא״י והן בהבתים שנעשו בחו״ל, כי נמצא כמה שנעבדו ע״י אנשים יר״ש שנעשה בתחלה באופן שיש חשש בכשרותם. ע״כ ראינו לנכון להודיע לאנ״ש המדקדקים במצוות שיהי׳ בלי שום פקפוק ובפרט במצוות עשה דאורייתא שנוהג בכל יום ויום, שיזהרו עכ״פ בכל הדברים שאזכור להלן. והגם שא״א להעמיד הדת על תלה, מ״מ במה דאפשר צריכים להזהר.

א) שלא לקנות תו״מ רק מסופר מובהק שהוא יר״ש וכן לא יקנה בתים רק מאומן מומחה שהוא יר״ש ועושה הכל ע״פ הוראת מו״צ ודלא כההמון שדי להם שיהי׳ היימישער אין חסידישער איד אבל באמת צריך שיהי׳ נעשה הכל ע״פ הוראת מו״צ.

ב) שלא לדקדק במחירם רק ישלם כפי אשר יושת עלין כדי שיהי׳ כשרים ומהודרים אפי׳ למהדרין מן המהדרין.

ג) כשקונה בתים יזהר לראותן כשהם עדיין לבנים כדי שלא יהי׳ טוח או דבק במקום שמעכב לריבוע ולשלימות הבתים, וכדי שיהי׳ נראה החריץ בין בית לבית במקומם ממש, ודלא כמו שהרבה עושין שאחר שמשהירין את הבתים עושים חריץ שלא במקומם כדי שיהי׳ נאה ומהודר יותר.

ד) שכל הדברים שצריך להעשות יהא נעשה רק ע״י עבודת יד בלא שום מאשין.

ה) השי״ן של הבתים יהי׳ נעשה בידים ע״י צבת ולא ע״י דפוס כדי לצאת דעת המחמירין שסוברים שזהו נקרא חק תותכות.

וז״ל הקול סופרים (באגרת שב׳ לאחיו באות ט׳) וכאשר תסדר תפילין תמדוד מקודם רבוע הבתים **כי אין לסמוך על חזקת אומן כי עינינו רואות עד היכן מגיע חזקתן**, כי בתחלה היו עושין הסופרים גם הבתים משא״כ עתה. גם ישלחו לך הבתים לבינים למען תוכל לראות מה נשעה בהן אם אין בהם נקבים וכ״ש שלא יהי׳ מוטחים בטיחה עבה שיש בהם ממש עכ״ל. וכ״ז כתב בדור הקדום וכ״ש עכשיו שבודאי צריכים להזהר עכ״פ בכל הנ״ל.

המעוררים

שמע בני

די פאך פון השגחה

אזוי ווי אין אמעריקע איז די השגחה־פאַך געווארן א גרויס געשעפט [עס ווערט גערעכענט אלס א גוט פארדינענדיגע פאַך], דעריבער מוז באשריבן ווערן די קוואַליפיקאציעס פון א מכשיר, און די ארבייט וועלכע עס דארף אריין געלייגט ווערן כדי אויסצופירען די ארבייט בשלימות.

אַ מכשיר מוז זיין : 1) א ירא שמים, 2) א תלמיד־חכם, 3) באַהאַוועגט אין רויע מאטריאלען און פראצידורע, 4) האבן א פראקטישען צוגאַנג צו מעכאנישע און טעכנאלאגישע אנטוויקלונגען, 5) איבערגעגעבנקייט און בעל אחראי, 6) האבן א שטענדיגן קאנטראל, 7) שטארקער כאראקטער, 8) אומאָפהענגיק.

ירא שמים

פארשטענדליך אז א מכשיר מוז זיין א ירא השם, כדי צו זיין פּאָרזיכטיג אין יעדן פרט פון פראדוקציע און האבן געדולד נאכצופאלגן און באקוקן דעם גאנצען סיסטעם און רויע מאטריאלן, פון וואו עס קומט, וואו עס גייט, וואס גייט אריין דערין, טוישונג מעגליכקייטן, וכדומה.

##ביישפיל פון פראבלעמען

1) עס זענען פארהאנען מכשירים וועלכע גיבען אן השגחה פאר קאמפאניס וועלכע ארבייטן שבת, כאטש די בעלי־בתים זענען אידען.

2) עס זענען פארהאנען מכשירים וועלכע גיבען השגחות אויף בעקעריס וועלכע נעמען נישט קיין חלה.

אויף די פראגע ווי קען מען געבן אזעלכע השגחות, ענטפערט מען : „די השגחה ווערט געגעבן אויף די אינהאלט, אז עס איז כשר. אבער די זייטיגע זאכען, ווי ארבייטן שבת, ר״ל, אדער נישט נעמען חלה, איז נישט זייער אויפגאבע״. עס אינטערעסירט זיי נישט. אזעלכע מכשירים קענען נישט אנגערופן ווערן יראי השם. כאטש זיי קענען זיין תלמידי חכמים און אויך באקאנט אין די שפייז־אינדוסטרי.

3) עס זענען אויך פארהאנען מכשירים וועלכע זוכען, אדער טרעפן, אן היתר אויף יעדער זאך אדער מאטריאל. אויב עס איז נאר פארהאנען אפילו איין שיטה וועלכע איז מקיל, איז טיילמאל שוין גענוג פאר אים. דער פראבלעם טרעפט זיך אָפט ביי תלמידי חכמים וועלכע זענען נישט קיין יראי הוראה.

4) עס זענען פארהאנען מכשירים וועלכע זענען תלמידי חכמים און אויך באקאנט אין שפייז־אינדוסטרי. זיי מאכען א קאנטראקט מיט די פירמא אז זיי טארען נישט טוישען די אינהאלט אָן מודיע זיין דעם מכשיר, אדער אן ענליכער קאנטראקט צו נוצען נאר די געוויסע אינהאלטען וכדומה. דער מכשיר פארלאזט זיך אויף דעם קאנטראקט, צוזאמען מיט די חזקה אז אן אומן פאַרדאַרבט נישט זיין געשעפט. דער גאנצער סמך פון השגחה איז דער קאנטראקט און מען באזוכט נישט די קאמפאני צו זעהן צי עס ווערט עפעס געענדערט. מיט די צייט, אז א קאמפאני זעהט אז עס איז נישט דאָ קיין כשרות־קאנטראל, פארשטייט זיך אז אויב עס איז מעגליך מאכט מען שינויים. ביי אזא סארט מכשיר פעלט די נקודה פון יראת השם.

5) אויך טרעפט מען מכשירים וועלכע פארלאזען זיך אויף די קאנטראל פון רעגירונג, ודי בזה.

תלמיד חכם

דער מכשיר מוז זיין א תלמיד חכם צו וויסען וואס צו טאָן מיט א תערובת איסור און בעיקר ווי אזוי צו כשר'ן, הגעלה, ליבון, צי עס העלפט כשר'ן, צי מען דארף כשר'ן א.ד.ג.

ער דארף זיין באקאנט מיט די הלכות וועלכע זענען שייך ביי די פראדוקט אויף וועלכע ער גיט אן השגחה, צ.ב.ש. ביי ברויט : חלה נעמען, פת ישראל א.א.וו., ביי מילך : חלב עכו"ם. ביי פלייש : שחיטה, מליחה, ניקור א.א.וו.

באהאוונט אין שפייז־אינדוסטרי

די קוואַליפיקאציע פון זיין באהאוונט אין שפייז־אינדוסטרי איז איינע פון די פונקטן וועלכע טייל פון המון פארשטייען נאך אלץ נישט.

אמאליגע צייטען איז גענוג געווען אז דער מכשיר איז געווען א תלמיד חכם וירא השם, און אביסעל באקאנט אין די פאבריק וואו ער האט געדארפט באזוכען. עס זענען נאך נישט געווען אזוי פיל קאמפליצירטע פראצידורען, אזוי פיל מישונגען און נייע ענטוויקלונגען.

היינט צו־טאג, מעג דער מכשיר זיין א גרויסער תלמיד־חכם וירא השם — איז דאס נישט גענוג. ווייל אויב ער ליגט נישט ראשו ורובו אין די שפייז־אינדוסטרי איז מעגליך אז ער ווייסט נישט פינקטליך וואס די פראגע קען זיין און ווי צו קוקען, און בעיקר ווייסט ער נישט ווען עס ווערט א שינוי אין געזעץ, אדער אין מאַרקעט־פרייזען וועלכע האבען א דירעקטע השפעה, וואס פאר א רויע מאטריאל מען וועט ניצען.

צ.ב.ש. : דער מכשיר מוז וויסען דעם אונטערשייד אין מארקעט־פרייזען אויף רויע מאטריאלן, ווייל פירמעס וועלכע נוצען שטענדיג נאר גרינצייג־אויל אדער גליצערין פון פעטראליום, טוישען זיי אויף פעטענס אדער

גליצערין פון בעל־חי — אויב די פרייז האט זיך געענדערט, אדער עס איז פארהאנען א מאַנגעל פון א מאטריאל, ווי צ.ב.ש. די לעצטע אויל־מאַנגעל אין לאַנד. דער מכשיר מוז וויסען דערפון און קאנטראלירן דעם מקור פון מאטריאל.

דער מכשיר מוז וויסען די רעגירונג־געזעצען, צ.ב.ש. דער געזעץ ערלויבט אויף צו נוצען לייבעלס כאטש מען האט שוין געענדערט דעם שפייז־אינהאַלט פון דעם וואס איז געדרוקט דערויף.

צוגאנג צו טעכנאלאגיע

ער מוז וויסען דעם צאַמשטעל פון מאשינערי, פון וואו עס קומט די רערל, ווי צו לייענען א גיידזש (gauge) פון וואו קומט די וואַסער, ווי אזוי פאַנאַנדערצוועמען די מאשינען צום כשר׳ן א.ד.ג.

צ.ב.ש. ביי געוויסע מאשינען [וואו מען דארף כשר׳ן], קען מען נאר נוצען די זעלבע וואסער צוווארעמען די רערלעך וואו מען נוצט פאר די נישט כשר׳ע פראדוקטן. מען דארף זיין באקאנט ווי אזוי די מאשין ארבייט, וואס צו פרעגן, ווי צו קוקען א.א.וו.

אַ משגיח האט אונז איבערגעגעבן די פאָלגענדע מעשה: ער האט געגעבן אן השגחה אויף מצה עשירה וועלכע דארף זיין געמאכט עפ״י הלכה נאר מיט דזשוס אָן וואַסער. ווען ער איז געווען ביים מאכען די דזשוס האָט ער באמערקט אז מען עפענט אויף צוויי ווענטילן (Valves). נאך אלע חקירות איז מען געוואויר געווארן אז עס עפענט אויף די וואסער־לייטונג כדי עס זאל ווערען געמישט מיט דזשוס. אויב דער משגיח איז באקאנט מיט די מאשינען ווייסט ער פאָדזיכטיג זיין אז אינמיטן זאל מען נישט עפענען אנדערע עפענונגען, ער ווייסט ווי צו קוקען אויב עס ארבייט נאך עפעס אנדערש, א.ד.ג.

איבערגעגעבנקייט

„השגחה״ איז א פאַך וועלכע פארלאנגט אסאך צייט. מען דארף עס מאכען פאר א קביעות׳דיגע ארבייט, נישט נאר א זייטיגע זאך. א ראש ישיבה אדער א פארנומענער רב וועלכער נימט אן השגחה נאר ארויסצוהעלפען זיין מצב הפרנסה איז נישט אלץ פאסענדיג צו די פאך. ער מוז זיך אויסלערנען אלע לשונות וועלכע ווערען געניצט אין שפייז־אינדוסטרי, אלע אינגרידיענטס, און מוז שטענדיג האבען א קאנטאקט מיט די אינדוסטרי צו וויסען וואס טוט זיך. א רב וועלכער קען נישט רעדן קיין ענגליש איז נישט געוואונטשען צו דעם פאך.

צום ביישפיל: אין א פאבריק מאכט מען פינף פראדוקטען. אין יעדער פראדוקט לייגט מען אריין בערך פינף ביז צעהן אינהאלטען. פון די אינהאלטען זענען פארהאנען דריי אדער פיער וועלכע זענען נישט נאַטירליך

און ווערן פראדוצירט אין אנדערע פאבריקען. אין די אנדערע פאבריקען וואו מען מאכט דעם אינהאלט מישט מען אריין פינף אנדערע רוי־מאטריאלען אין יעדען אינהאלט. די רויע מאטריאלען קומען פון פארשידענע פלעצער. יעצט שטעלט אייך פאָר וואס פאר א סאָרט ארבייט גייט אריין אין אונטערזוכען דעם פראדוקט. א פאַרט־טיים זשאָב (Part-Time Job) איז זיכער נישט גענוג דערפאר.

נאך דעם ווי עס ווערט שוין אלעס אונטערזוכט מוז מען זיין זיכער אז שפעטער ווערט נישט געטוישט דער אינהאַלט.

אין פאבריקען וואו מען ניצט נאר נאטירליכע רוי־מאטריאלען דארף מען (טייל מאל) מאכען זיכער אז עס זאל נישט זיין קיין בישול עכו״ם, און אזוי טרעפט זיך אין יעדען פראצירורע זאכען וועלכע מען דארף א שטענדיגען קאנטראל.

קאָנטראָל

דער מכשיר דארף פלאנירען מיטלען ווי אזוי צו וויסען וואס גייט פאָר אין פאבריק, און האבען א קאנטראל אפילו ווען ער איז נישט דאָרט. ער דארף וויסען ווי אזוי ארויסצונעמען אינפאָרמאַציע פון רעכענונגס־בילס און וואהרע צעטלעך (Shipping Memos) א.ד.ג.

די אויסצוג פון אונזערע רייד זענען, אז עס פאָדערט זיך א שטענדיגע ארבייט צו קענען אויספירען אן השגחה ווי עס דארף זיין. מען דארף ליגען אין דעם ראשו ורובו.

כאַראַקטער

א וויכטיגע קוואַליפיקאַציע וועלכע העלפט צו אז די השגחה זאל זיין כדבעי איז — א שטארקען כאראקטער.

א מענטש וועלכער לאָזט זיך נישט איינרעדען תירוצים אדער פאלשע אינפאָרמאציע; א מענטש וועלכער וואַרפט א פאָרכט אויף דעם פאבריקאנט. דער פאבריקאנט האט מורא צו טאן עפעס אָן דער ערלויבעניש פון מכשיר, ווייל ער ווייסט אז אויב דער מכשיר וועט געוואויר ווערן וועט ער אים נישט קענען מדחה זיין בקש.

אומאָפּהענגיקייט

דער מכשיר זאל נישט זיין אפהענגיק אויף דעם בעל־הבית. דער מכשיר קען נישט שטראַשען אז ער נעמט אראָפּ די השגחה, אויב ער האט פרנסה פון דעם בעל־הבית. אפילו אויף א ירא השם איז די תורה מעיד „כי השוחד יעוור עיני **חכמים** ויסלף דברי **צדיקים**״, דער מענטש קען זיך נישט העלפן דערויף.

מדריך לכשרות

משגיח

אויב דער מכשיר דינגט א משגיח מוז ער אויך האבען א טייל פון די קוואַליפיקאַציעס פון א מכשיר.

ער מוז זיין א ירא השם, א יודע ספר צו וויסען וואס איז א שאלה וועלכע מען דארף פרעגען דעם מכשיר, גוט באקאנט אין די אינדוסטרי, האבען א שטארקען כאראקטער, בעל אחריות, און בעיקר — אַן איש מהימן בכל מעשיו.

ער מוז זיין נכנע אונטער די אָנווייזונגען פון רב המכשיר, נישט צו טאָן אויף זיין אייגענער איניציאַטיוו.

דער משגיח מוז זיין אחראי מודיע צו זיין דעם בעל המכשיר ווען ער גייט אויף וואַקאַציע, כדי צו קענען שטעלן א שטעלפאַרטרעטער וועלכער זאל זיין ראוי צו דעם פאַך.

בס"ד

צייטשריפט פאַר יהדות און מדות טובות

פאַרהאַנען, וועלכע האַלטן עס פאַר גרינג אַריינצוגיין אין אַ טריפה'נעם רעסטאָראַן, און טרינקען דאָרט קאַווע, זעלבסטפאַרשטענדליך אָן מילך, בלויז דאָס איינגעקאָכטע וואַסער, מיט'ן אויס רייד, אַז עס איז גאָרנישט אַריינגעמישט וואָס זאָל מאַכן צווייפלהאַפטיג דאָס כשרות דערפון.

וואָלט איך געוואָלט איבערגעבן דאָס פאָלגענדע.

אין דעם פלאַץ וואו איך אַרבעט, איז פאַרהאַנען אַ קאָך וואו עס איז אויך דאָ אַ סאַמאָוואַר, אַ וואַסערקאָכער פון וואָס די איינגעשטעלטע — אידישע און להבדיל גוי'אישע — קענען זיך נעמען שטענדיג קאַווע צו טרינקען.

איינמאָל האָט איינע פון די גוי'אישע איינגעשטעלטע מיר דערציילט, אַז זי וועט היינט האָבן אַ פיינעם וואַרעמען לאַנטש.

עס האָט מיך שטאַרק געוואונדערט „וויאַזוי קענסטו האַלטן דאָס עסן וואַרעם?" האָב איך איר געפרעגט.

האָט זי אַ צופרידענע מיר איבערגעגעבן איר ערפינדונג, און געזאָגט, „אַסאַך מאָל ווען איך ברענג אויף לאַנטש „פאָרק־טשאָפּ", שטעל איך עס אַריין אין סאַמאָוואַר, ווי די קאַווע קאָכט זיך, און אַזוי וואַרעמט זיך עס איבער".

אַזוי האָב איך זיך ווידעראַמאָל איבערצייגט, דאָס וויכטיגקייט פון זיין אָפּגעהיטן און נישט עסן ווי עס איז נישט פאַרלעסליך כשר. ווי מען ווייסט נישט מיט וואָס די טעפּ ווערן גערייניגט און אַנדערע זאַכן וואָס קענען עווענטועל פאָרקומען און טריפה מאַכן דאָס עסנוואַרג. אַז מען איז פאָרזיכטיג, קען מען זיין רואיג, אַז מען ווערט נישט נכשל אין מאכלות אסורות.

ש. לייגערין

דער אידישער קוואל פ' פקודי תשל"ד

Subscription Rates
(PAID IN ADVANCE)
VAAD HAKASHRUS

אבאָנעמענט פרייזען
(מוז איינגעצאָלט ווערן אין פאָראויס) :
וועד הכשרות

IN U.S.A.		אין אַמעריקע
1 Year	$ 6.00	1 יאָר
Air Mail 1 Year	$ 10.00	לופט פאסט 1 יאָר
2 Years	$ 11.00	2 יאָר
3 Years	$ 16.00	3 יאָר
IN CANADA, EUROPE ETC.		אין קאַנאַדע, אייראָפּע, א.ד.ג.
1 Year	$ 8.00	1 יאָר
Air Mail 1 Year	$ 12.00	לופט פאָסט 1 יאָר
2 Years	$ 15.00	2 יאָר
3 Years	$ 22.00	3 יאָר

- -

Enclosed please find $ ....
I would like to subscribe to the
VAAD HAKASHRUS
O 1 Year O 2 Years O 3 Years
O Air Mail

בייגעלייגט איז די סומע פון ...... $
☐ 1 יאָר ☐ 2 יאָר ☐ 3 יאָר
☐ 1 יאָר לופט פאָסט

Name ____________________ נאָמען

Address ____________________ אַדרעס

City ______________ State ______________ Zip ______________

New subscriber ☐ אלטער מעמבער
Old subscriber ☐ נייער מעמבער

VAAD HAKASHRUS

1474 44th St. Brooklyn, N.Y. 11219

מאחר שבזמן האחרון אירע כמה מכשולים בענין שעטנז ע״כ באנו לעורר שאין לסמוך בענין שעטנז על המוכר אפילו אם הוא שומר תורה ומצות כיון שהבגדים שמוכר תפורים אצל קאנטראקטאר שאינו נאמן אם לא שנבדקו אחר העשיה ממומחה ומבין ונאמן.

יוסף גרינוואלד אב״ד דק״ק קהלת יעקב	ישכר דוב ראטטענבערג אב״ד דק״ק וואדיסלאוו	לוי יצחק גרינוואלד אב״ד דק״ק ערוגת הבושם
מנחם זאב שיק אב״ד דק״ק טאלאי יצ״ו	נפתלי הירצקא העניג אבדק״ק שארמאש יצ״ו	רפאל בלום אב״ד דק״ק קאשוי

איבערזעצונג: אזוי ווי לעצטענס האבען פאסירט מכשולים ביי שעטנז. ווילען מיר מזהיר אז מען זאל זיך

נישט פארלאזען אויף דעם מוכר אפילו ער איז א שומר תו״מ,

וויל די בגדים ווערען גענעהט ביי קאנטראקטארס וועלכע זיינען נישט באגלויבט. נאר אז מען לאזט עס אינטערזוכען פון א מומחה.

די פאלגענדע סטארס לאזען אונטערזוכען אייער בגד פון דער שעטנז לאבאראטארי אויב איר פארלאנגט עס. און אויב מען געפינט ליגען, ווערט עס אומגעביט אומזיסט, און וועלכען שאדען פאר דעם בגד

קוקט פאר דעם גלעכענעם סיעל ___ לייבל אליין איז נים פארלעסליך

NEW YORK

Irving Baron Clothes
333 Grand St., New York

Blitmore Cloth, Mfg.
149 – 5th Ave., N. Y.

–BARNEY CLOTHES
151 –7th Ave.

BOND CLOTHES
Addresses in Telephone Book

GINSBURG CLOTHES
162 - 5th Ave. (cor. 21st St.) 7th Floor.

Bayers Factory Outlet
149 - 5th Ave. New York

• –CHATHAM CLOTHES
57 East Broadway, N. Y.

• Clothes for All
125 Lafayette St., N.Y.C.

Gilcrest Clothes
141–5th Ave., N.Y.C.

Howard Clothes
Addresses in Telephone Book

Hasid Clothes
171 Canal Street, N.Y.C.

JOSEPH M. KLEIN
118 Stanton St., N.Y.C.

Louis Levy Clothes
8 Elizabeth St., New York

• L.B.C. Clothing
90 Rivington St., N. Y. C.

Lebowitz & Noble's Sons
83 Stanton St., N. Y. C.

LESH Clothing Mfg.
100 - 5th Ave.

—Newman Bros.
84 Stanton Street

PARK KENNY Clothes Co.
141 - 5th Ave, 2nd Floor

RIPLEY CLOTHES
Addresses in Telephone Book

—Harry Rotkman
111 - 5th Avenue

THREE B CLOTHES
80 Delancey St., New York

Louis Zuflacht & Sons
134 Stanton Street

Garments can be tested at
Any Department Store
if you phone us before buying

BROOKLYN

Abraham & Straus
420 Fulton Street

• –Crown Clothiers bet. Aves.
1434 Co. Island Ave. J & K

• ENGLENDER Clothes
1218 Avenue J, Brooklyn

Park Avenue Fashion
4203 - 13th Avenue, B'klyn

Yacob Jacobowitz
74 Lee Ave., Chasidic Taylor

• JJJ Clothing
313A Kingston Ave B'klyn

• —Frankfurter
314 Roebling St., **Brooklyn**

• G & I CLOTHING
1368 Coney Island Ave.

THE MALE SHOP
1974 Ralph Ave B'klyn

• MARCY CLOTHING
210 Broadway, Brooklyn
4409 - 13th Ave. B'klyn

May's Dept. Stores
510 Fulton St. Brooklyn

• REINHOLD CLOTHES
4421 14th Ave.

RICHFIELD CLOTHES
Kings Plaza, Brooklyn

—• Chas. Roth Clothing Co.
234 Keap St. Brooklyn

• SINGER'S Quality Clothes
157 Hooper St. Brooklyn

TALL MENS STORE
913 KINGS HWY. B'KLYN, N.Y.

TUXEDOS TO HIRE
Ask for Information.

LONG ISLAND
LADIES COATS & SPORTSWEAR
Burlington Coat Factory
and Warehouse
• 1187 Sunrise H'wy., Copague

wallachs at New York: Fifth Ave. at 46th St.; *Fifth Ave. at 33rd St.; *253 Broadway; White Plains; Nanuet Mall; Cross County Ctr.; Brooklyn at Kings Plaza; Manhasset at Americana Ctr., Roosevelt Field Ctr.; Huntington at Walt Whitman Ctr.; Smith Haven Mall. N.J.: Paramus Garden State Plaza; Menlo Park, Willowbrook Mall

• מיינס דער סטאר איז שבת פערמאכט. א עסריבעלע, דעס — מיינס, וי האבען איך קינדער קליידער.

SHATNES LABORATORY of Torah Umitzvoth

203 Lee Avenue EVergreen 7-8520 Brooklyn, N. Y.

Open 10 a.m. to 10 p.m., Sunday to 6 p.m., Testing while you wait: Sunday and Friday, or any time.
OVER 40 SAMPLE TAKERS IN GREATER N. Y.
BRANCHES: Garments can be tested in, or near your home. For Information call EVergreen 7-8520

redemption of the *ma'asser shaini*. One *lira* may be used 40 times, a half-*lira* 20 times (see notes 7 and 8).

The separated *trumos* must be disposed of but not abused. Solids should be wrapped in paper before being placed in the garbage can. Liquids may be washed down the kitchen drain (but not the toilet or bathroom drains).

NOTES

1. When dealing with very small quantities of food, the words "on 1 *pruta*" in the above text, are replaced by "on its value." In such a case, the coin used for the redemption must have been used at least once before for a redemption over which the *brocha* is said (see note 9).
2. *Trumos* and *ma'asros* must be taken from each type of food separately. Similarly, *trumos* and *ma'asros* should be taken separately, even from two lots of the same type of food, if purchased in different shops or on different dates.
3. When taking *trumos* and *ma'asros* from foods containing different foodstuffs in combination, such as salads or pies or soups, care must be taken to separate slightly more than one hundredth of each and every sort of food included.
4. The separated *trumos* must not be in motion while the text is being said: special care must be taken with liquids.
5. *Trumos* and *ma'asros* may not be separated on Shaboss or Yomtov. Everything required must be dealt with in advance.
6. Children under the age of Bar-Mitzva are not qualified to take *trumos* and *ma'asros*.
7. When the coin set aside for the redemption has been used the maximum possible number of times (i.e., a *lira* 40 times, a half-*lira* 20 times), it must be redeemed. Take a 5-*agora* coin and say, "The *pruta chamura* of *ma'asser shaini* in this coin remains *ma'asser shaini*. The remainder of *ma'asser shaini* and of *r'voy* in this coin plus 25% of its value (if necessary) is *mechulal* on this coin."

The original coin may then be used again. After each redemption of the coin, the 5-*agora* coin used must be destroyed. It is advisable to redeem the coin regularly on a fixed date (every *erev* Shaboss) so that between one redemption and the next the coin will not be used more than the maximum possible number of times.
8. The number of times the coin may be used depends on the number of *prutos* it contains. At present (Tamuz 5734) one *lira* contains about 40 *prutos*. This number varies with the price of silver (1 gram of silver = 40 *prutos*), and should be checked from time to time, especially after a devaluation.
9. In general, the *brochos* are not said.

LIGHT Sivon 5734

Even if you don't live in Eretz Yisroel, so long as you buy food grown in Israel, you must know

How to Separate Trumos and Ma'asros

All food grown in Eretz Yisroel may be eaten only after trumos *and* ma'asros *have been taken. You must therefore take* trumos *and* ma'asros *from all foods grown in Israel, unless a reliable* hechsher *certifies that they have already been taken.*

NUSACH FOR SEPARATING TRUMOS AND MA'ASROS

Separate 1% plus a bit more, from each kind of food

Say: What's more than 1% on this (point to it) side is *truma g'dola*. The 1% plus 9 more parts of equal volume from the right side (or "from the top") is *ma'asser rishon* for the whole thing. The 1% itself is *trumass ma'asser* for the *ma'asser rishon.*

If this food is from a *ma'asser shaini* year, 10% of the remainder—from the left side (or "from the bottom")—is *ma'asser shaini* for the whole thing. This *ma'asser shaini* plus 25% of its value is *mechulal* on 1 *pruta* (if the total is less than 1 *pruta*, say "on its value") in the coin I have set aside for *chilul ma'asser shaini* and *r'voy.*

If this food is from a *ma'asser onni* year, the 10% on the left side (or "on the bottom") is *ma'asser onni.*

For fruits say: If this fruit is *r'voy*, let it plus 25% of its value be *mechulal* on 1 *pruta* (if the total is less than 1 *pruta*, say "on its value") in the coin I have set aside for *chilul ma'asser shaini* and *r'voy.*

According to the Chazon Ish, if it is inconvenient to say the full text, you may say instead (after having separated slightly more than 1% of the food), "Let all the *hafroshos* as well as the *chilulim* of *ma'asser shaini* and *r'voy* be *chal* as in the printed text in accord with the *psokim* of the Chazon Ish."

A coin, such as a *lira*, or half-*lira*, should be set aside for the

Our Readers Report

Dear Editors,

. . . It is a disgrace for Rabonim to give hechsherim on establishments that promote New Years Eve parties, R"L. Just to name a few, the OU in Shang-Chai on Flatbush Ave., Rabbi Shmuel Walkin in Bernstein on Essex St., Vaad Harabonim of queens promoting single mixers, and so on.

Above all, there is a need to publicize the names of members of the Vaad Harabonim of queens that dare give a hechsher on a shameful event such as a mixer. Being "machti as horabim" is the only incentive at such an affair.

Enclosed you'll find some ad clippings of the above mentioned affairs, from the anglo-Jewish paper.

David Unger (Brooklyn)

Dear Editors: All lotions commonly used on the hand have non kosher ingredients. The ingredients usually include the following: stearic acid, glyceryl stearate, polysorbate, gylcerine, sorbitan. All of these inert ingredients have non kosher fats. Even if we are not "machmir" on "sicho" to be prohibited because it is not considered as drinking the lotion never the less caution should be taken not to eat while there is some actual lotion on the hand.

Mrs. Kranz (Brooklyn)

Editors Note: Special care should be given to lip moisturizer, Most sticks for chapped lips have non kosher fats such as Lipids e.g. "Chap Stick". The moist lip comes in direct contact with the food and the utensils, which in return is being swallowed by the person. The same might apply to some non Kosher lipsticks.

EL SAN JUAN HOTEL
Is
NOT Under Our
(K) KOSHER Supervision
O.K. Laboratories, P.O.B. 218 B'klyn, N.Y. 11204

once-long-ago fervor of upholding the strictest tenets of Yiddishkeit so that it may once again flourish and be respected for the authentic work it can and should do and so that other organizations may work side-by-side with it for a common ideal—for a united purpose—of promoting unadulterated kashrus standards to the Jewish masses. We stand constantly ready—and indeed would consider it our moral obligation—to reinvestigate and report rectifications if and when we are notified of them. In the meantime, until the OU reconstructs itself and proves its compliance with the letter and to the uncompromising spirit of the Shulchan Aruch, we advise our readers to beware of the mass-produced product and to always be certain that purchased food is kosher, beyond a doubt.

It is interesting to note that the OU has not made known to the public the vacancies which have recently occurred in its top-level positions. Moreover, since the resignation of the Administrator several months ago and of the Coordinator (effective 1/15/78), who was the only individual who was supposedly conversant with all kashrus matters in the U.S.A. and relied upon by Bnei Torah, OU symbols have continued to be liberally dispensed—with no notification by the OU to the consumer that there is no longer a sanctioning force behind its endorsements.

[Let the reader imagine an operation without guidance and administration!]

Daas Torah of
Hagaon Harav Moshe Feinstein shlita
against College Education

In a public address delivered in the spring of 5735, Hagaon Harav Moshe Feinstein shlita vigorously urged Yeshiva youth not to follow the "advice of the wicked" to turn from the sanctity of Torah to the atheism and immorality of the university.

Inveighing against the materialistic sense of values that has stolen into the structure of Jewish life in America, he refuted the contention that college is justified for the sake of 'parnasah' and called upon Yeshiva youth to abstain from college even in face of their parents' insistence to the contrary.

public is not notified through the media. If a baal hamachshir finds that a problem exists with a certain product he should feel it is his responsibility to inform the consumer that this product is questionable.

Unfortunately, the administrators of the OU choose to evade the problems that even they themselves discover.

A) For example: Heinz Vegetarian Beans carried an OU on the label, although the ingredients listed clams. The public was not notified.

B) Cookies with an OU symbol were marked Parve but were actually milchig. The mistake on the label was not publicized in the Jewish newspapers or elsewhere. It was also not publicized that cookies which listed gelatin as an ingredient were not to be used.

C) A company having an OU endorsement concocted a new product. The company attached a sample of the new item, gravy containing meat, to its regular product. The new item was unquestionably non-kosher; however, since the big box carried the OU, the public assumed that the small packet was equally reliable. Even after the OU realized its error, it did not inform the public through the media that this new product is not endorsed by the OU and is not kosher.

D) In several hotels under the OU hechsher, where "matzho ashirah" is served, even at the first seder, many of the participants, who are neither sick nor old, would unquestionably prefer matzo shmura, but they are not given the privilege of selection.

CONCLUSION

It is with agonizing regret and shamefaced remorse that we have felt it incumbent upon us to disclose the findings of our study. But we have done so in a spirit of hope for the future, hope that—perhaps conscience-stricken and aroused by public demand for a higher standard—the OU will begin to look introspectively into the disorder of its house and the bewilderment of its constituents, the chaotic dilemma which it has created for those who have entrusted it with their very soul. We urge the OU to rededicate itself with its

For Example: (A) A cheese-smoking company, where kosher and non-kosher cheeses are smoked, processes cheeses which bear the OU symbol. We were made aware that in the last 15 years no one from the OU has visited its plant. (Regarding cheese, there are questions of cholov akum, gvinas akum and non-kosher ingredients). We confronted the administrator of the OU with this startling disclosure (at a meeting in the Novominsker Rebbe's z't'l' house), and he assured us that an investigation would be undertaken to rectify the matter. Since that time, more than two years have elapsed, and still the OU has not inspected this company.

(B) An OU mashgiach assigned to an OU-endorsed company where both kosher and non-kosher turkey rolls and salami are made complained that it is very difficult for one supervisor to prevent a mix-up of kosher with non-kosher. He stressed that he is reasonably certain that when he turns his back for a moment they do mix kosher with non-kosher. The OU ignored his request for corrective measures or an additional supervisor.

(C) The Buitoni Foods Plant (noodles, soups, etc.) produces similar kosher and non-kosher products (kosher soups, non-kosher soups). The cooking vessels are directly next to one another. The mashgiach explained the following to us:

(1) Prior to the assignment of a mashgiach to this plant, labels were attached arbitrarily, and there is a possibility that the labels carrying the OU symbol were mistakenly put on the non-kosher foods.

(2) Due to the complexity of the plant, it is impossible for one mashgiach alone to control the kashrus.

It is noteworthy that after the aforementioned points were brought to our attention it was discovered that Buitoni soup made with non-kosher meat was labeled with the OU symbol, probably because there was no mashgiach present at the labeling (due to insufficiency of mashgichim).

PUBLIC NOTIFICATION

1. Where grievous kashrus errors are found to have occurred (possibly rendering the product unkosher), the

employ such mashgichim. (B) A rav who gives a hechsher for a cookie factory which bakes with kosher and non-kosher oils and who is never present when the kosher cookies are baked is employed by the OU as mashgiach for another plant! (C) A rav who gives hashgochos on bakeries in which the owners are Yidden and the bakery works on Shaboss, is also employed as an OU mashgiach.

2. The OU employs some shochtim and mashgichim who do not observe the strict criteria of Shomrei Torah U'mitzvos befitting of their position. It is very difficult to find mashgichim for factories which are located in small, remote towns, and the OU has to resort to local supervisors who are not actualy qualified or fit to be mashgichim and who may not always be relied upon in matters of kashrus.

LABELING

1. Labelling and listing of ingredients are sometimes inaccurate and misleading. The average consumer, for example, is not aware that whey and lactose are dairy derivatives, rendering the product milchig. And sometimes, even if the ingredients are not milchig, the product might have been prepared in dairy vessels. In either case, the OU does not notify the consumer that the product is milchig, even in their directory. Moreover, the OU issues several kinds of hechsherim: on products which are very questionable and which may be used only "bedieved" (post factum, when already done) and on products which would be kosher in any event with or without the OU symbol. The consumer is not made aware of the category under which a given hechsher falls.

2. The OU principle that its symbol must be printed on the label is not strictly enforced. Many products on the market bear only an adhesive OU sticker, which a company may attach at random. There are also rubber-stamped OU symbols. We have discussed this problem with the OU, and we have received nothing more than promises.

RECTIFICATIONS

1. Rectifications promised by the OU are not always implemented.

(C) In the recent past we notified the OU that the oil used by Wise Potato Chip Co. for manufacturing potato chips should have a reliable hechsher inasmuch as it is refined by a company which also refines trefeh oil. The coordinator stated that he confirmed the matter with the mashgiach, who assured him that the oil from that company was not being used. At the same time, we visited the Wise Potato Chip Co. and saw that the suspected oil was definitely being used. This information was at that time confirmed in writing by the Company.

(D) When the president of the R.C.A. was asked who the mashgiach is at the Sunflower shechita, he named Horav . . . and stated that the latter visits the plant every two weeks. When asked, Horav . . . admitted that not only does he not visit the plant once in two weeks, but he is not even its machgiach. He was only present when the OU took over the plant, and he was not certain if rectifications which he recommended were undertaken.

(E) When asked if a specific restaurant is cautious to avoid "bishul akum", the OU reported that the mashgiach comes in every morning to turn on the stove. The mashgiach, however, stated that he definitely does *not* come in every morning to turn it on.

MASHGICHIM

1. Some of the mashgichim at OU-endorsed plants can not be considered reliable. Where the OU assumes the supervision of a factory which already employs a mashgiach, it does not always appoint a new mashgiach from its own staff but usually reinstates the same mashgiach even though he may not be qualified for his post. Moreover, a mashgiach might go on vacation and leave no substitute. Even if he does leave a substitute, he does not discuss the matter with the OU. The substitute might not be a qualified or responsible person.

The OU employs some mashgichim who should not be relied upon in matters of kashrus. For example: (A) a mashgiach who holds a position as rabbi in a shul without a mechitza. According to the OU, however, it endeavors not to

accepted at face value, since it is not always possible to assign someone else to visit the plants and verify the statements made. The OU ordinarily investigates a factory once before it gives its endorsement. Thereafter, the word of the mashgiach (no matter who he is) is of necessity considered accurate. Since the OU is constantly preoccupied with accepting lucrative new hashgochos and new mashgichim it has become very hard to cope with pre existing hashgocha.

Since the OU office can not control what transpires in the factories, quite often a mashgiach will allow the use of a certain product which he assumes is permissible but which actually might be incompatible with OU regulations. For example, certain OU-endorsed restaurants use butter and margarines that are foridden according to even OU standards.

3. It is OU policy that its hashgochos may not be investigated by outsiders. This applies even to the R.C.A. Kashrus Commission. Since no one is permitted to visit the OU-endorsed plants, the OU always remains seemingly faultless—a condition which obstructs the revelation of the facts to the public.

OBTAINING INFORMATION

1. The public cannot always obtain accurate or reliable information from the OU as to its hechsherim.

Examples: (A) When the OU was asked if the Brenner Biscuit Co. has a steady mashgiach, the answer was in the affirmative. But the Company itself verified in writing that the mashgiach visits the plant only once a week.

(B) Regarding a refinery, which refines kosher and non-kosher oils and where oil runs through many lines, and it is an impossible task to maintain control of the kosher and non-kosher lines. Therefore the previous OU administrator, Rav Rosenberg, a'h, who visited the refinery and realized that it is futile to attempt to keep proper control, and thereby forbade the OU producers from using the oil. The present administrator insists that the oil has not been used. However, investigations have revealed that the refinery does in fact sell its oil to OU producers.

use them *without* separation.) At the same time, however, the OU office will not reveal the facts of the situation to the unknowing inquirer.

(B) There are many who do not rely on OU hashgochos on Glatt kosher meats. They inquire as to whose meats certain caterers use, but the truth is seldom revealed. For example: when the OU office was asked whose shechita is used by Wilton Caterers (which packages meats for airlines and hospitals), the response was Satmar and Zelhem only, whereupon the caterer's employees confirmed that they use meat from either Cross Bros. or Sunflower shechita.

(C) The consumer is not informed that grape juice is used as an ingredient in various food products so that those who wish to rely on the opinion that the product should not be used may have this alternative.

KASHRUS STRUCTURE

1. The internal structure of the OU is and has been in a state of flux. Its turnover in administration, together with its R.C.A.-affiliated arms, contributes to the credibility gap surrounding the entire OU organization and its endorsements. Due to internal political difficulties existing between the OU and Histadrus, no member of the Kashrus Commission would dare venture to comment openly against the leaders of the OU Kashrus Division.

2. The OU Kashrus Division employs only three key individuals. They are the only ones who have knowledge of the many hundreds of OU hashgochos, and they are required to report to the Kashrus Commission of the R.C.A. In reality, however, they do not feel obligated to report in detail, adequatly to anyone. Due to the insufficiency in its personnel, the OU is incapable of adequately administering its hundreds of endorsed plants or even attempting to keep apprised of the status of its manifold hechsherim. The OU employs a few transient mashgichim throughout the country to oversee on other mashgichim. But the OU leaders are not able to keep a close watch on whether or not mashgichim are visiting the plants regularly and submitting regular reports. Those reports which are sent in fact presented must be

responsible for the kashrus of the OU. Due to the fact that some of its "modern Orthodox" members are associated with the New York Board of Rabbis (which consists of Reform, Conservative and Orthodox rabbis and which has been banned by the gedolei horabonim), the R.C.A. has lost some of its credibility in the eyes of Bnei Torah.

Officially, the OU is required to submit detailed reports of its activities every few weeks at meetings with the Kashrus Commission of the Histadrus; however, the only matters routinely discussed are questions of policy or the undertaking of new hashgochos, etc. Problems pertaining to existing hashgochos are by and large not seriously considered.

2. The OU is not directly responsible to any halachic individual or group other than the official Rabbinical Council of America. The constitution of the Kashrus Commission can not be strictly enforced by the R.C.A. In reality, the OU directs the entire kashrus system without any significant responsibility to any halachic group.

3. The OU or the R.C.A. sometime improvises halachic decisions to serve its needs. Discovering heterim or relying on minority opinions of rabbis is not the major objection, however. The overriding problem is that it does not notify the public of the basis of its findings. Morever, regarding its halachic policies, false information is from time to time disseminated to the consumer.

OU-endorsed plants utilize ingredients which may not be accepted by all halachic authorities.

Examples: (A) Canned fruits imported from Israel pose a problem of trumos and maasros. There are some rabbonim who maintain that these fruits require hafrosha (separation) only in Eretz Yisroel. However, not all poskim agree. When the office of the OU was asked if it allows the use of fruits without separation, the answer was that trumos *are* separated from these fruits. The fact, however, is that caterers under the OU hashgocha use canned fruits from Israel which have not been separated for hafroshas truma. (The rav who is the mashgiach paskens that it is permitted to

REVIEW OF THE "O.U."

INTRODUCTION

In response to an overwhelming public demand, we are presenting here an English synopsis of our previous report in Yiddish (Madrich #14) of a thus-far 3 year, community-inspired investigation of OU practices and endorsements. As a preface to this report, we must state that we have never been motivated by a desire to compete with—or to cast aspersions upon—any individual, group of individuals or organization but, rather, a conscientious responsibility (despite all obstacles) of fulfilling the monumental task with which a discerning public has charged us, that is, to investigate and to report the truth surrounding the kashrus of food products. We are continuously aware that we bear the burden of a dual mission: to avoid embarrassing exposures but to reveal the realities to our readers. To fail to disclose the substance of our investigations would thwart—and indeed defeat—the purpose for which we exist, and we would be remiss in our obligation towards those who look to us for guidance. The subject of kashrus is far too serious and too important to allow us to be permissive, tolerant or agreeable to anything less than absolute adherence to uncompromising and unchanging standards.

(All references to the OU apply only to the Kashrus Division.)

FINDINGS

Our files are replete with reports of meetings and telephone calls with the OU, letters from OU-endorsed companies, legal decisions from Gedolim, letters from OU mashgichim, reports of visits to OU-endorsed factories, etc., etc., files which anyone who is genuinely interested may inspect, but the essence of our findings, based on intensive investigations, can be summarized as follows:

HALACHIC DECISIONS

1. The official halachic authority of the OU is the Histadrus Harabonim, known as the R.C.A., which is

CONTENTS

Review of the O.U.

Our Readers Report

Trumos and Maasros

News Reprints

MADRICH LAKASHRUS – "The Guide to Kashrus" Yiddish and English periodical published by the Vaad Hakashrus, 1474 – 44th St., Brooklyn, N.Y. 11219, a non-profit public service organization dedicated to strengthening of Kashrus through research and development,

Founded under the auspices of leading rabbonim headed by Rabbi Moshe Stern Shlita Rav of Cong. Khal Yesode Hatorah, Brooklyn (Debreciner Rav)

MADRICH LAKASHRUS

"THE GUIDE TO KASHRUS"

November-December '77 Issue No. 22, Vol.4

וועד הכשרות

KOSHER כשר

VAAD HAKASHRUS

A Public Service Organization
Dedicated to Strengthening of Kashrus
Through Research and Development

Non-Profit Org.
U. S. POSTAGE
Paid
Brooklyn, N. Y.
Permit No. 11517

If your label indicates that your subscription has expired PLEASE!!
Renew it now. Please don't wait for reminders.